

Rīgā, 2016.gada 29. jūnijā

LŽA Ētikas komisijas atzinums par biedrības “Latvijas Labdaru asociācija “Labdaris.lv” sūdzību

Latvijas Žurnālistu asociācijas Ētikas komisija, izskatīja “Latvijas Labdaru asociācija “Labdaris.lv” sūdzību par asociācijas biedres Olgas Dragiļevas veidoto sižetu par biedrību “Latvijas Labdaru asociācija “Labdaris.lv” 2015. gada 6. decembra LTV 1 raidījumā “De Facto.”

Sūdzības iesniedzējs uzsver, ka žurnāliste šajā sižetā pārkāpusi vairākus LŽA Ētikas kodeksa punktus. Biedrība norāda, ka “sižetā pārraidītā informācija ir nepatiesa, maldinoša, no konteksta izrauta, žurnālistes subjektīvais viedoklis nav nodalīts no ziņām, sniegtā informācija nav balstīta uz faktiem, līdz ar to sabiedrībai tiek liegta iespēja saņemt objektīvu informāciju.”

Sūdzībā norādīts, ka žurnāliste pārkāpusi šādus LŽA Ētikas kodeksa punktus:

“2.1. Žurnālista galvenais uzdevums ir sniegt sabiedrībai patiesu un pārbaudītu informāciju.

2.2. Faktu izklāstam žurnālista veidotajā saturā jābūt objektīvam, skaidram, bez falsifikācijas vai maldināšanas.

2.3. Žurnālists gādā par viedokļu daudzveidību, pat ja šie viedokļi šķiet pašam nepieņemami.

2.6 Žurnālisti nodala ziņas un analīzi no komentāriem un viedokļiem.

3.2. Žurnālista pienākums ir pārbaudīt avotu sniegto informāciju.”

Olga Dragiļeva savā paskaidrojumā LŽA Ētikas komisijai norāda, ka “De facto” ir analītisks raidījums un šis formāts ļauj ne tikai pasniegt informāciju, bet to analizēt un vērtēt.” Turklāt apgalvojums sižetā arī tiek pamatots – piemēram, ar to, ka fonda bijušie klienti nevēlās runāt atklāti par savu pieredzi. Olga Dragiļeva arī vērš uzmanību uz to, ka “Sižetā izmantotās fotogrāfijas uz sižeta veidošanās brīdi bija publiski pieejamas internetā.”

Paskaidrojumā žurnāliste arī norāda, ka “svarīgākais, kas skatītājiem ir jāzina par ziedojumiem ar telefona zvana starpniecību organizācijai “Labdaris.lv” ir tas, ka līdzekļi nenonāk konkrētam cilvēkam, tas tehniski nav iespējams.” Paskaidrojumā arī precizēts, ka Aleksandram Čistovam bija iespēja paust savu viedokli un viņa atbilde uz jautājumu par līdzekļu vākšanu gadījumos, kad tā vairs nebija nepieciešama, tika atstāstīta sižeta 07:22 minūtē.

Iepazīstoties ar biedrības “Latvijas Labdaru asociācija ‘Labdaris.lv’” sūdzību un asociācijas biedres Olgas Dragiļevas paskaidrojumu par sūdzību, Latvijas Žurnālistu asociācijas Ētikas komisija lemj sekojošo.

Žurnālistes sižets bija veltīts sabiedrībai būtiska jautājuma atspoguļojumam – labdarības organizācijas, kas vāc sabiedrības ziedojumus, finanšu caurskatāmībai un organizācijas sadarbībai ar ziedojumu saņēmējiem. Žurnālistam ne tikai ir tiesības, bet pienākums informēt sabiedrību, ja pastāv jebkādas šaubas par finanšu caurskatāmību šādās organizācijās, vai to, ka sadarbība ar ziedojuma saņēmējiem nav balstīta uz līdztiesīgiem noteikumiem. Taču informējot sabiedrību par tai būtiskiem jautājumiem, asociācijas biedriem ir jāievēro LŽA Ētikas kodeksa normas.

LŽA Ētikas komisija nepiekrīt sūdzības iesniedzējam, ka sižeta autore ir pārkāpusi LŽA Ētikas kodeksa 2.6. punktu: “Žurnālisti nodala ziņas un analīzi no komentāriem un viedokļiem”. Raidījums “De facto” darbojas analītiskās un pētnieciskās žurnālistikas žanrā, un tas ļauj raidījuma veidotājiem izdarīt spriedumus un vērtējumus, ciktāl tie ir balstīti patiesos, pārbaudītos faktos un liecībās.

Saistībā ar sūdzībā ietverto norādi uz LŽA Ētikas kodeksa 2.2. punktu, Komisija neapšaubā žurnālistu tiesības izmantot attēlus, kas ir internetā publiski pieejami, kā tas norādīts sižeta autores atbildē Komisijai, jo žurnālistam ir tiesības izmantot publiski pieejamo informāciju, kas rada priekšstatu par sižeta personu. Ja persona ir izvēlējusies vadīt biedrību, kas piesaista sabiedrības līdzekļus labdarībai, arī viņas kā privātpersonas aktivitātes un rīcība var būt sabiedrības leģitīmu interešu objekts.

Saistībā ar atsauci uz LŽA Ētikas kodeksa 2.1. punktu, Komisija piekrīt, ka sižetā neprecīzi norādīts, ka visiem palīdzības lūgumiem tiek izmantots viens un tas pats telefona numurs, lai gan, kā izriet no sūdzības, kopumā organizācija izmanto piecus dažādus telefona numurus. Tiesa, šī ir uzskatāma par nenozīmīgu neprecizitāti, jo, kā to atbildē Komisijai norāda sižeta autore, pēc būtības tas nav pretrunā ar sižetā konstatēto, ka nav iespējams noteikt, cik naudas saziēdota konkrētajam palīdzības lūdzējam.

Komisija nevar pārbaudīt, ciktāl pamatota ir sūdzība par sižetā izmantotajām it kā nepatiesajām anonīmā informācijas avota liecībām. Žurnālistiem ir pienākums neatklāt savus informācijas avotus, ja avots šādu lūgumu ir izteicis. Šaubas raisošas informācijas iekļaušana sižetā, ja tā balstīta tikai uz viena anonīma informācijas avota izteikumiem, var radīt LŽA Ētikas kodeksa 2.1. punkta pārkāpumu. Taču Komisija konstatē, ka šajā sižetā anonīmā avota sniegtā liecība bija tikai viens no informācijas avotiem, kas veido sižeta kontekstu.

Komisija nepiekrīt sūdzības iesniedzējam, ka sižetā organizācijai nav dota iespēja atbildēt uz sižetā izteiktajiem viedokļiem un būtu pārkāpts LŽA Ētikas kodeksa 2.3. punkts. Komisija vēlas uzsvērt, ka sižets kopumā bija vairāk kā sešas minūtes garš un tas ietvēra ļoti daudzveidīgus viedokļus. Iespēja izteikties tika dota

biedrības "Latvijas Labdaru asociācija "Labdaris.lv" valdes priekšsēdētājam A. Čistovam, tika atspoguļoti S. Bergmanes, ziedojumu saņēmēju, jurista un valsts institūciju pārstāvju viedoklis.

Saistībā ar LŽA Ētikas kodeksa 3.2. punktu, Komisija nepiekrīt, ka žurnāliste nav pārbaudījusi avotu sniegto informāciju par gadījumiem, kad organizācijas mājas lapā līdzekļi vākti, lai gan palīdzība nelaimē nonākušajiem vairs nebija vajadzīga. Kā to atbildē Komisijai norāda sižeta autore, Aleksandra Čistova atbilde uz jautājumu par līdzekļu vākšanu gadījumos, kad tā vairs nebija nepieciešama, tika atstāstīta sižeta 07:22 minūtē: "Organizācijas vadītājs sarunā ar "De facto" norāda – visticamāk viss minētais esot pārpratums un informācija tiek aktualizēta."

Ņemot vērā augstākminēto, Komisija ar absolūtu balsu vairākumu nolemj, ka konkrētajā lietā nav saskatāmi LŽA Ētikas kodeksa pārkāpumi un biedrības "Latvijas Labdaru asociācija "Labdaris.lv" sūdzība ir noraidāma.

LŽA Ētikas komisijas locekļi: A. Kučs, S. Lasmane, A. Tomsons, I. Jaunalksne, A. Rožukalne, I. Alberte, A. Krauze